

Lengte

14 km

Start- en eindpunt

café brasserie De Kiosk
Oranjeplein 20A
5175 BE Loon op Zand

Openbaar vervoer

 Bus 136 Arriva, Tilburg - 's Hertogenbosch, Bushalte Ecliptica, 5175 WK Loon op Zand

Parkeren

 Weteringplein 1, 5175 BZ Loon op Zand

Horeca

 café brasserie De Kiosk
Oranjeplein 20A
5175 BE Loon op Zand

 uitspanning 't Blauwe Schaap
Moleneind 29
5175 NZ Loon op Zand

 Op enkele punten onderweg zijn banken en picknickplaatsen ingericht.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

12-04-2024

Hart van Brabant

Het kleinschalige cultuurlandschap ten zuiden van Loon op Zand en het buitengebied van Tilburg-Noord is de ideale omgeving voor een aantrekkelijke en verrassende rondwandeling door het authentiek kleinschalig coulisselandschap van Landschapspark Pauwels, waar natuur, landbouw, recreatie, water en cultuurhistorische elementen samenkomen en nog in ontwikkeling zijn. Hier heeft nog geen ruilverkaveling en geen verstedelijking plaatsgevonden. Vanuit Loon op Zand wandelen we door het bosgebied bij de Financiën naar het Noorderbos met de Noorderplas. Langs het bij de Tilburgers bekende Bedevaart Park Peerke Donders komen we aan de overzijde van de Burgemeester Bechtweg in het waardevolle landschap van de Zwaluwenbunders. De route loopt hier langs een kikkerpoel over landelijke paden met bloemrijke bermen door het open agrarisch coulisselandschap van de Zwaluwenbunders en het oude buitengebied Nieuwe Warande. Hier volgen we de markering van het Pauwelspad met bruggetje over de Lindse Loop naar het oude buurtschap Vijfhuizen. Het laatste traject brengt ons naar Educatieve Boerderij Pauwelshoeve, de thuisbasis van de schaapskuddes van De Lachende Ooi. Het eindpunt vanaf hier is dan al dichtbij!

Routebeschrijving verloopt via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant: 20 - 41 - 40 54 - 56 22 - 53 - 72 - 43 - 43 - 55 - 16 - 20

Routebeschrijving

1 Startpunt van deze dagwandeling Landschapswandeling Zwaluwenbunders het infopaneel van het Wandelrouten netwerk van VisitBrabant bij KNP20 op het Oranjeplein tegenover Café Brasserie De Kiosk in het centrum van Loon op Zand. We wandelen langs Café Brasserie De Kiosk tot bij KNP20A en slaan rechtsaf de Ecliptica in. Bij de bushalte gaat de route rechtsaf door de statige beukenlaan naar KNP41 bij het Witte Kasteel (1). Hier bij KNP41 voor het toegangshek gaat de route rechtsaf. Aangekomen aan de Kasteellaan steken we recht over en volgen het Vrijerslaantje tot we op de Klokkenlaan uitkomen bij KNP40. Linksaf volgen we de Klokkenlaan langs het terrein van Voetbal Vereniging Uno Animo. Onder het viaduct van de Kasteelhoeveweg door wandelen we even verderop langs de N261 en met de bocht naar links komen we aan de Financiën. Hier steken we schuin naar links over. Achter de sluitboom vervolgen we het bospad door het bosgebied De Financiën tot aan de eerste mogelijkheid om naar rechts af te slaan. Rechtsaf komen we even verderop aan een open terreintje en houden hier links aan. Met de bocht naar rechts volgen we het bospad tot op de T-splitsing. De route gaat rechtsaf en vervolgens opnieuw naar rechts. Het laantje komt aan het einde uit bij het hek met overstap aan de Udenhoutseweg. Enkele tientallen meters naar rechts door de berm bereiken we KNP54. Hier betreden we door het hek na de oversteek van de Zandleij het Noorderbos (2).

2 Door het bomenlaantje passeren we KNP 56 waar aan de rechterzijde het Geboortebos (3) ligt. Aan het einde van het laantje steken we links get bruggetje over dat ons dan naar rechts langs de oever van de Noorderplas (4) leidt richting KNP23. Tegen de klok in langs de oever van de Noorderplas bereiken we het asfalt van de Kalverstraat bij KNP22, waar we naar rechts de brug over de Burgemeester Bechtweg nemen. Aangekomen bij een picknick plek op de Kalverstraat, slaan we naar links de Moerstraat in. Na goed één kilometer op de hoek met de Pater

Donderstraat zien we rechts het Peerke Donders Bedevaart Park (5) liggen. We volgen op de T-splitsing de Moerstraat naar links. Aangekomen bij KNP53 gaat onze route linksaf over de grasbaan tot we de Rugdijk bereiken. Met de bocht naar rechts en naar links wandelen we via het viaduct over de Burgemeester Bechtweg. Bovenop het viaduct nemen we meteen de trappen rechtsaf het talud af. De groengele markering van het wandelrouten netwerk voert ons onder aan het talud door een klein natuurgebiedje met paddenpoel. We zijn hier in een deel van het authentiek kleinschalig cultuurlandschap Zwaluwenbunders (6).

3 Met de klok mee gaat de route rond het natuurgebiedje naar de Zwaluwsestraat. Links aanhoudend over het brede zandpad komen we bij KNP72. De route gaat rechtsaf en we pikken het traject van het Pauwelspad op in de richting van Loon op Zand. Langs een bomenrij en de Heikantse loop komen we aan de Quirijnstokstraat. Door het draaihekje wandelen we rechtsaf over het grasbaantje voorbij de B&B De Nieuwe Warande tot we opnieuw door een draaihekje voor de boerderij linksaf de groengele routemarkering volgen. We komen in open landbouwgebied, waar we verderop het bruggetje over de Lindse Loop oversteken richting Vijfhuizen. Hier in het buitengebied van Vijfhuizen is op 21 juli 1944 rond 2.00 uur de Avro Lancaster III ND752 AA-O van het 75 Squadron RNZAF gecrasht.

4 Vanaf het bruggetje verloopt het pad tussen kerstboompercelen met een bocht naar rechts en links. Nogmaals naar rechts met zicht op het buurtschap Vijfhuizen wandelen we achter een verbouwde woonboerderij langs en met de bocht naar links bereikt de route op Vijfhuizen KNP43. Over het asfalt rechtsaf bereiken we de Houtsestraat, waar we linksaf over het grasbaantje langs de Zandleij wandelen, vrij van het drukke verkeer. Na 300 meter slaan we rechtsaf Moleneind in. Meteen aan de linkerzijde volgen we de groengele markering langs een poel en door het

open veld bereiken we verderop bij KNP55 op Moleneind de Pauwelshoeve, schapenboerderij 'De Lachende Ooi' met horeca 't Blauwe Schaaap. Het laatste traject gaat op Moleneind over de klinkerweg richting Loon op Zand. In de bocht naar rechts wandelen we rechtuit, de groengele markering volgend. Langs het weiland en door het bos komen we op de T-splitsing bij KNP16. Hier gaat de route rechtsaf. Het onverharde pad door het coulisselandschap brengt ons na het bosje naar de Kasteelhoeveweg, die we oversteken. Achter de bebouwing langs wandelen we het grasbaantje helemaal uit tot we op de Ecliptica staan. Naar links wandelen we langs het toegangshek van het Witte Kasteel tot we aan het einde van de straat op het Oranjeplein terug zijn bij Café Brasserie De Kiosk, waar we onze rondwandeling gestart zijn.

Omgevingsinformatie

1 - Het Witte Kasteel

Het huidige gebouw stamt uit 1777, maar het oorspronkelijke kasteel dateert uit 1387 en behoort dan toe aan Hertogin Johanna van Brabant en bestaat uit een eenvoudige woontoren. Rond 1400 verwerft Ridder Pauwels van Haestrecht het kasteel als onderpand van Hertogin Johanna van Brabant. Diverse adellijke en vooraanstaande families bewonen het kasteel, dat in de 15e en 16e eeuw enorm wordt uitgebreid. Er komen bijgebouwen, zoals een onderkomen voor soldaten, een bakkerij en een smederij. Een kasteel is in die tijd een dorpje op zich. Door de eeuwen heen bezoeken beroemde personen het kasteel, zoals de Zonnekoning Lodewijk XIV, die er enige tijd logeert tijdens de krijgstoet in 1672 tegen de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën. Ook Napoleon bezoekt tijdens de Franse overheersing het Witte Kasteel. Daarna nog worden in de 16e en 17e eeuw een aantal vleugels aan het kasteel gebouwd. Maar in 1778 treft het noodlot het kasteel en een ingrijpende verbouwing vindt dan plaats, waarbij de eerder aangebouwde vleugels worden gesloopt, evenals het monumentaal poortgebouw. Het oudste deel van het kasteel, de Middeleeuwse donjon, blijft als enig resterende vleugel gedeeltelijk staan. Zo ontstaat het huidige kasteel, een in 18e eeuwse stijl opgetrokken landhuis, gebouwd op een deel van de oude fundamenten, waardoor enkele keldergewelven met ribloze kruisgewelven bewaard gebleven zijn. Bij deze drastische verbouwing is de ingang van het kasteel van de westzijde naar de noordzijde verplaatst en de vensterindeling aangepast. Op het voorplein komt een koetshuis en een woning voor het personeel. Sinds 2013 is het beheer van het Witte Kasteel in handen van de Stichting Het Witte Kasteel.

2 - Noorderbos

Het circa 162 hectare groot bos is begin jaren '90 van de vorige eeuw aangeplant op de voormalige vloeivelden, die dienst gedaan hebben om het afvalwater van Tilburg te zuiveren. Als in de 19e eeuw Tilburg uitgroeit tot een industriestad, heeft dat tot gevolg dat de hoeveelheid afvalwater van de

bewoners en de industrie sterk toeneemt. De stad heeft enkel verbinding met drie kleine stroompjes: de Donge, de Zandleij en de Leij. De zogenaamde blauwsloten, die afvalwater vanuit de textielfabrieken afvoeren, en de riolering komen ongezuiverd in deze riviertjes uit. De omliggende dorpen protesteren hiertegen en zo richt Tilburg in 1903 de eerste vloeivelden in ten westen van de stad, op een complex woeste gronden dat De Witsie heet. De vele textielfabrieken aan de Goirkestraat lozen dan nog ongezuiverd op de Zandleij en om problemen met Udenhout te voorkomen worden na 1919 ook ten noorden van Tilburg vloeivelden aangelegd, die tot 1972 hebben gefunctioneerd, waarna een Rioolwaterzuiveringsinstallatie de taak van de vloeivelden overneemt. In 1999 besluit men om in dit gebied een nieuw natuurgebied aan te leggen: het Noorderbos. De voormalige vloeivelden zijn uitgangspunt voor het inrichtingsplan, waarin ook een aantal waterlopen, sluisjes en stuwten van het voormalige vloeiveld een plaats krijgen. De restanten zijn nog terug te vinden. Je ziet er nog oude sluisjes, waterlopen en bassins, een stukje vergane glorie uit de vroege twintigste eeuw. De jarenlange bevloeiing met voedselrijk water heeft ervoor gezorgd dat de bodem een hoog organisch gehalte heeft. Dit betekent dat er een grotere keuze is in de bomen.

3 - Geboortebos

Tijdens de Boomfeestdag in 2007 heeft de Gemeente Tilburg met Stichting Nationale Boomfeestdag en Stedenband Tilburg-Matagalpa de eerste bomen van het Tilburgs Geboortebos geplant voor nieuwe Tilburgse wereldburgertjes. Het doel van het Geboortebos is om op symbolische wijze tot uiting te brengen dat elk kind op moet kunnen groeien in een gezonde groene wereld. In de loop der jaren zijn de individuele bomen niet meer herkenbaar. De jaarlijks geplaatste plaquettes met daarop de namen en geboortedata van de kinderen vormen hier de persoonlijke geboortemonumenten. Het bijzondere aan het Tilburgse Geboortebos is dat de Gemeente Tilburg via de stedenband met Matagalpa, de hoofdstad van Nicaragua, voor iedere geboorteboom in Tilburg een boom laat planten in Matagalpa, waardoor daar tegelijkertijd ook een Geboortebos groeit, dat goed aansluit op de milieudoelstellingen van Stichting Nationale Boomfeestdag en Stedenband Tilburg-Matagalpa.

4 - Noorderplas

Deze waterplas is een grote zandafgraving, waarvan het zand is gebruikt om de rondwegen ten noorden en westen van Tilburg een goede ondergrond te geven. De Noorderplas functioneert zo ook als natuurcompensatie. Het rondom gelegen bos ziet zo natuurlijk uit dankzij de verschillende groottes van bomen en de onordelijke beplanting. Het bestaat uit een hakhoutbos van zomereiken en een parkbos van robinia. Zo is het Noorderbos nu één groot recreatiebos en vormt een contrast met de omgeving, waarin de structuur van de vloeivelden herkenbaar gebleven is en waar gewandeld kan worden langs de lage afvoersloten die worden omgevormd tot eikenlanen en singels met krentenboompjes.

5 - Peerke Donders Bedevaart Park

Net buiten de bebouwing van Tilburg ligt het Peerke Donders Bedevaart Park. Het is een pelgrimsoord en pleisterplaats waar menig Tilburger regelmatig heen gaat. Hier vinden we ook het geboortehuisje van deze Tilburgse markante missionaris zich met ziel en zaligheid heeft ingezet voor de melaatsen in Suriname. Ook staat er een gerestaureerde kapel in Surinaamse bouwstijl uit 1920, een reusachtige kruisweg (1933) en sinds 2009 het Peerke Donders Paviljoen, een museum dat zijn persoon, zijn leven en werken van naastenliefde op een eigentijdse wijze onder de aandacht brengt.

6 - Zwaluwenbunders

Op oude topografische kaarten is dit authentiek kleinschalig cultuurlandschap nog een aaneengesloten bos- en heidegebied, grenzend aan de Nieuwe Warande, een vierkant bosperceel, doorsneden door kaarsrechte drijfbanen, dat in 1757 door een van de laatste Heren van Tilburg, Gijsbertus van Hogendorp van Hofwegen (1668-1750) is aangelegd als privaat jachtterrein. Hij noemt

dit gebied Nieuwe Warande om zich te onderscheiden van zijn voorganger Willem van Hessen-Kassel (1682-1760), die in 1712 aan de westkant van Tilburg de Oude Warande heeft laten aanleggen. In de loop der tijd is op de Zwaluwenbunders steeds meer bos in heide als gevolg van het potstalsysteem en de beweiding met schapen getransformeerd. In 1920 kopen de boeren van Balkom, van Roessel en Bertens samen 27,5 hectare heide in de Zwaluwenbunders. De door hen gekochte percelen worden geleidelijk ontgonnen met behulp van goedkope Tilburgse dagloners uit het werkverschaffingsproject. Eerst worden de percelen houtvrij gemaakt en daarna met een zware ploeg, getrokken door ossen en paarden omgezet. Het terrein wordt geëgaliseerd, en vennetjes worden opgevuld, Zo ontstaat landbouwgrond met behoud van een aantal kleine bosgebiedjes.

7 - Vliegtuigcrash Vijfhuizen 21 juli 1944

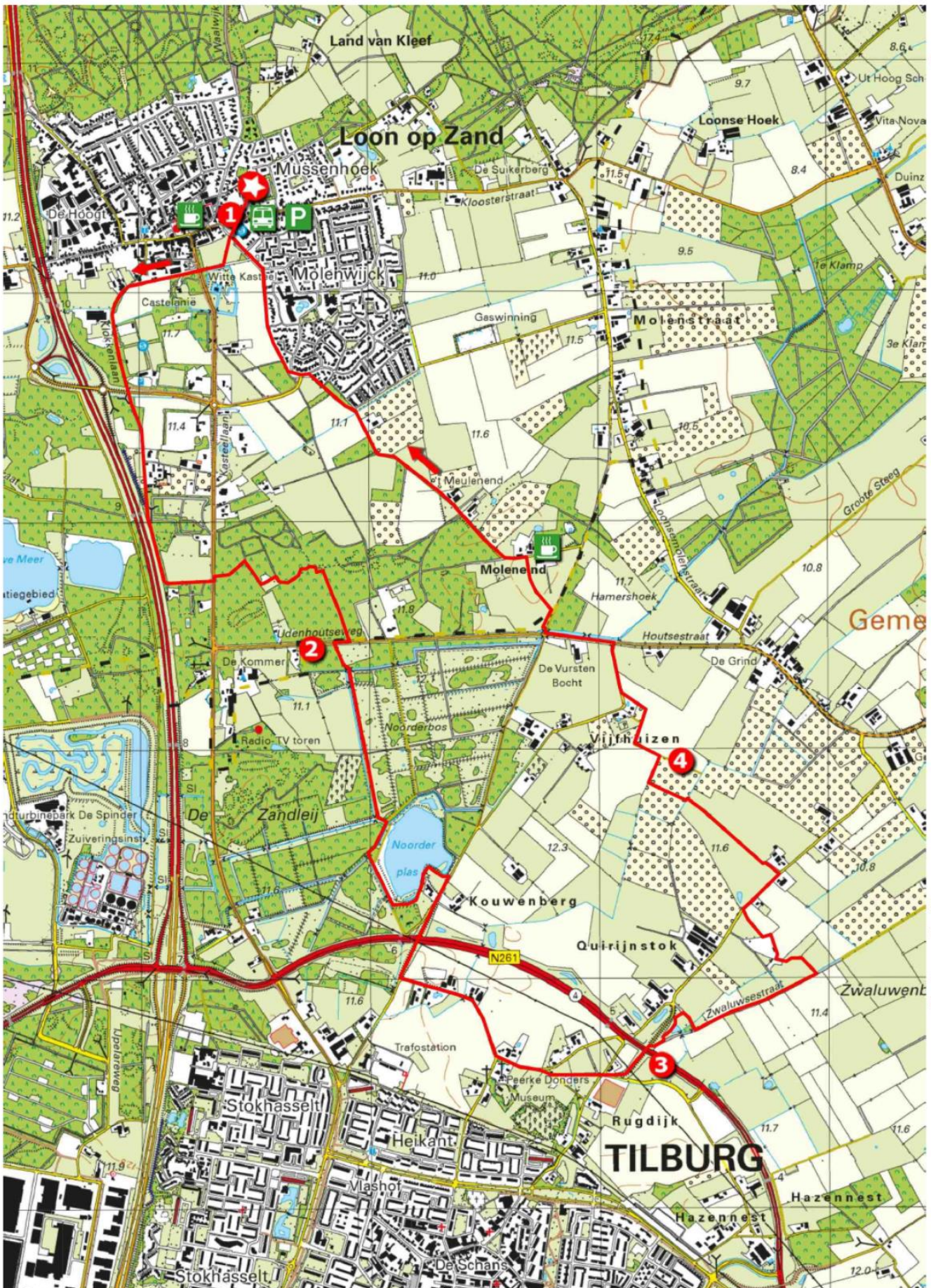
In het buitengebied van Vijfhuizen is op 21 juli 1944 rond 2.00 uur de Avro Lancaster III ND752 AA-O van het 75 Squadron RNZAF gecrasht. Deze bommenwerper is met een 9-koppige bemanning vertrokken van de RAF vliegbasis Mepal Cambridgeshire voor een bombardement op de Rheinpreussen synthetische olie-installatie in Meerbeck in Duitsland. Op de terugvlucht wordt het toestel aangeschoten door de Messerschmitt Bf 110 G-4 van Hauptmann Hermann Greiner van het 11./NJG 1, die opgestegen is vanaf vliegveld Sint Truiden, en door de Junker Ju 88G van Leutnant Bruno Heilig van de Stab IV./NJG 3, vliegend vanuit Düsseldorf. De Avro Lancaster III explodeert voordat het de grond raakt en crasht in meerdere brandende en niet brandende delen. Van de bemanning komen om: Pilot Flying Officer Henry John Burtt, Sergeant Vernon Charles Cornish, Sergeant Walter Frederick Carter, Flight Sergeant George Arthur Levy, WO Gottfred Lyall Gillan, Sergeant W.F. Voerman en Sergeant G.A. Heffen. Pas op 23 juli wordt het toestel ontdekt en de lijken worden door de Luchtbeschermingsdienst overgebracht naar de Algemene Begraafplaats Gilzerbaan, waar ze hun laatste rustplaats krijgen. Flight Sergeant V. Connell en WO1 H.J.M. Coedy overleven de crash en worden als vermist opgegeven, maar worden later alsnog door de Duitsers gevangen genomen.

Landschapswandeling Zwaluwenbunders, 14 km

WandelZoekpagina

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen